

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. IV. Vtrùm fides sit certior quavis cognitione naturali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

Vbi Nota, ab connexionem potentiarum inter se intellectum naturaliter vehementer apprehendere ea, erga quæ voluntas vehementer afficitur, idque sub ea ratione qua hæc illis afficitur: hinc si aliquis alium multum reueretur ac amet, facile inclinatur ut eius dictis credat. Quamuis autem hac in re aliquid efficiat habitualis affectio voluntatis, maximè tamen valet actualis. Et hac ratione voluntas ex vehementer pio affectu erga primam veritatem ac reuerentiam ei debitam inclinatur intellectum ut eandem vehementer apprehendat, eique supra omnem rationem credat, Ex quo apertè sequitur, illum affectum voluntatis, ex quo eiusmodi apprehensio & assensus intellectus nata sunt sequi, debere esse talem, qua voluntas bene erga primam veritatem ac reuerentiam ei debitam afficitur: qualis nequit esse mala intentio.

33 Ex quibus patet, etiam fieri posse, quòd aliquis ex errore serio apprehenderet vile sibi esse elicere assensum fidei, propter finem malum; ex tali tamen affectu non posse immediatè sequi verum assensum fidei, qui vltimò Dei reuelatione nitatur. Et ex his etiam confirmatur prima conclusio, & prior ratio huius conclusionis.

Patet Secundò, hunc assensum necessariò etiam prequirere prudens iudicium circa obiecti credibilitatem aliaque actus circumstantias; quia honesta voluntas, à qua necessariò imperatur, eiusmodi iudicium, ut eo dirigatur, requirit.

34 CONCLUSIO V. Nihil prohibet quo minus voluntas mala applicet intellectum ut aliqua diuina mysteria credat ob auctoritatem humanam aut alias similes rationes: sicut enim hic assensus (ut ostendi disp. 13. dub. 4. concl. 4.) non necessariò prequirat aliquod imperium voluntatis, ita non necessariò pendet à voluntate bona; sed potest ex voluntate imprudente aut alia ratione mala sequi. Quia tamen hic actus aut vix aut fortè nullo modo potest elici ob malum finem, vix videtur posse imperari à voluntate alia ratione mala, quàm quia in eo imprudenter procedit.

D V B I V M IV.

Virum fides sit certior quavis cognitione naturali?

35 Durandus. Durandus in 3. d. 23. q. 7. id absolute negat. Quia nihil potest esse certius ea cognitione, qua cognosco totum esse maius sua parte, aut quidlibet esse vel non esse: ergo fides nequit esse certior quavis cognitione naturali. Secundò, ille assensus est certior, quo intellectus firmius adhæret obiecto: atqui intellectus firmius adhæret obiecto per scientiam, quàm per fidem: ergo illa est certior. Tertio, ille assensus est certior, qui admittit minus dubitationis, sed talis est scientia respectu fidei: ergo illa est certior. Quarto, quia assensus quo assentiri huic, Christus est homo, vel, non est homo, est certior illo quo assentiri huic, Christus est homo; quia impossibile est hunc esse verum, quin ille sit verus;

non tamen contra: atqui assensus ille est cognitio naturalis: ergo aliqua cognitio naturalis est certior fide.

Caiet. verò 2. 2. q. 4. a. 8. & Lorca ibidem disp. 28. docent, fidem ex se, & spectata eius ratione formali, qua quis mouetur ad credendum, esse certiorē quavis cognitione naturali: quia magis impossibile est Deum testari falsum, quàm quoduis medium cognitionis naturalis nos fallere. tamen esse incertiorē scientia quoad nos; quia propter imperfectionem nostram fit, quòd obiectum formale fidei non causet in nobis cognitionem tam certam quàm ex se natum fit causare. Probat suam sententiam auctoritate D. Thom. qui 2. 2. q. 4. a. 8. docet fidem ex se esse certiorē scientia; esse tamen incertiorē ex parte subiecti. Arguuntque Durandus quòd hanc sententiam malè interpretetur, ut eam facilius oppugnet.

36 Sed, ut bene notat Bañez in dicto articulo, ipsi malè intelligunt D. Thomam; sicut etiam Durandus malè quidem putauit S. Thomam eandem, quam ipsi defendunt, opinionem tenere; bene tamen hanc oppugnavit. Quia hæc opinio nō distinguit certitudinem materialem, siue obiectiuam, qua aliqua propositio dicitur certa, aut aliquod medium dicitur certum, eò quòd illa ratione suæ euentia, & hoc ratione suæ infallibilitatis nata sint causare certam cognitionem; à certitudine formali, qua assensus aliquis dicitur certus. quæ tamen valdè distinguuntur, & inter se separari possunt: nam possum dubio assensu assentiri alicui propositioni certa, & quidem per medium ex se certissimum ac omnino infallibile, si huius vim nō satis cognoscam. v. e. aliquis non credat Ecclesiam in suis definitionibus habere infallibile Spiritus sancti assentiam; & quia audit eam aliquid docere tamquam de fide, putet esse probabile id esse de fide, ita tamen ut ob alias rationes putet contrarium esse probabilius: talis rei certissimæ per medium infallibile assentietur, & tamen ipsius assensus erit absolute dubius & incertus, cum ipse per eum dubitanter assentiat. Quare Durandus bene docuit, fieri quidem posse, ut propositio, quæ secundum se est certior alia, sit hac incertior quoad nos; fieri tamen nullo modo posse, ut assensus secundum se certior, sit incertior quoad nos: quia assensus solum dicitur certus aut incertus quoad nos, siue quatenus pereum certò aut incertò alicui obiecto assentiamur: quare non potest in eo distingui duplex certitudo, scilicet secundum se, & quoad nos, sicut fit in propositionibus.

Bañez verò supra aliter D. Thomam explicat, scilicet ipsum docere fidem non esse certiorē scientia ex parte subiecti; quia si intellectus spectetur secundum se, siue destitutus habitu supernaturali, minus certò assentietur obiectis fidei, quàm naturaliter cognitis: informatum tamen habitu supernaturali ait certius assentiri rebus fidei, quàm naturaliter cognitis; atque ita secundum cum fides supernaturalis est certior scientia, non tamen naturalis; & illius certitudo, saltem quatenus superat certitudinem scientia, præcisè prouenit ab habitu supernaturali.

Sed

39 Sed nec haec sententia satisfacit. Primò, quia non explicat qua ratione hic habitus efficiat meum assensum certiorum assensu scientiae, cum nec reddat mihi obiectum evidentiùs, quàm aliàs sit (huic enim habitui essenziale est non reddere obiectum evidens) nec determinat intellectum ut firmius suo obiecto adhaereat, cum non obstante illo habitu sit mihi liberum obiecto fidei dissentire.

40 Dices, Assensus supernaturalis nullo modo potest esse falsus: ergo eum habens est omnino certus de ipsius veritate. Respondeo negando consequenti. quia cum talis, ut ostendam dub. 14. non possit certo scire se habere fidem supernaturalem, non videtur certius assentiri suo obiecto per fidem supernaturalem, quàm per naturalem: nam ut certo alicui rei assentiar, non sufficit quòd assensus meus sit necessariò verus; nec possit esse falsus; sed videtur requiri ut sim certus, siue ut certo sciam meum assensum esse necessariò verum. nam qui fide merè humana ob dictum alicuius hominis credit Deum esse trinum, habet assensum qui nullo modo potest esse falsus, & tamen per eum non scit certo Deum esse trinum, sed fallibiliter ac infirmiter, quia ipsi non est certum suum assensum necessariò esse verum.

Secundò, dicta sententia non satisfacit, quia secundum eam assensus fidei naturalis elicitus propter diuinum testimonium, nullo unquam casu posset esse certus scientià. quod infra ostendam non esse verum.

41 Ut autem hanc difficultatem soluamus, priùs videndum est quis assensus sit dicendus certus, siue in quo consistat certitudo nostri assensus. Bañez 2. 2. quaest. 4. a. 8. hancita definit: *Certitudo est firma adhaesio intellectus circa aliquod obiectum verum.* ubi bene docet Primò, ut assensus sit certus eum necessariò debere esse verum; nam aliàs haeretici firmiter adherentes suis erroribus, de iis essent certi.

Deinde obijcit sibi ex hac definitione sequi, eum, qui ob rationem fallibilem, quam putat esse certam, firmiter obiecto vero adhaeret, fore certum. quod tamen falsum esse patet. Respondet autem suam definitionem intelligendà esse formaliter, scilicet, *quòd certitudo sit firma adhaesio intellectus ad obiectum verum secundum firmam & stabilem rationem veritatis.*

42 Sed haec definitio etiam sic explicata patitur difficultatem; quia ex ea videtur sequi, haeticos, saltem quosdam, tam certo assensu credere aliquos veros fidei articulos, atque nos eos credimus; quia quidam eos credunt propter idem obiectum formale, scilicet, quia Deus eos reuelavit, ut ostendi supra n. 3. Item sequeretur, eum, qui propter rationem quidem necessariam, quam tamen ipse non perfecte cognosceret esse necessariam, assentiret alicui obiecto omnino firmiter, esse absolutè certum: quod tamen non videtur verum; cum tendat in obiectum modo fallibili. v. c. ignorans quare sit vera ratio cur luna patiarur eclipsim, firmiter ex aliqua apprehensione fallibili sibi persuaserit, quoties luna eclipsatur terram esse mediam inter ipsam &

solem, & deinde videns eam eclipsari colligat terram ita esse mediam, & hoc firmiter sibi persuadeat: talis ob rationem formalem omnino certam, scilicet quia luna eclipsatur, firmiter credit terram esse mediam inter ipsam & solem, & tamen ipsius assensus non est verè certus; quia procedit modo planè fallibili.

Dices, definitionem debere intelligi de eo, qui aliquid cognoscit per obiectum formale, formaliter certum, siue de cuius certitudine ipse certus sit, ita ut ipsi constet se non falli: sed hoc est quod nos contendimus, scilicet dictam definitionem non satis explicare rationem assensus certi: quia ulterius restat explicandù, quando quis dicatur aliquid tali ratione cognoscere, quod quidem facile est in assensu evidenti: nam hoc ipso quo quis verè evidenter aliquid cognoscit, certus est se in ea cognitione non falli; sed est difficile id explicare in assensu fidei, nec hoc ex illa definitione sufficienter potest colligi: ut magis patebit ex dicendis.

Melius igitur definiemus certitudinem formalem esse firmitatem assensus omnino infallibilis, siue qua intellectus alicui obiecto cognito firmiter & modo in se omnino infallibili adhaeret. Ad quod requiritur Primò, ut ipse assensus sit verus; neque enim possum assensu falso aliquid certo cognoscere, cum id reuera non cognoscam, sed circa illud errem. vnde sequitur, eo ceteris paribus aliquem assensum esse certiorum, quo magis necessariò est verus.

Secundò, ut modus cognoscendi sit infallibilis, siue ut intellectus eo modo tendat in obiectum, qui nequit reperiri, nisi in assensu vero. Quare quando aliquid cognosco per aliquod medium, ut assensus sit certus requiritur Primò, ut hoc medium habeat necessariam connexionem cum veritate obiecti; (quia medium non necessarium nequit gignere assensum certum.) Secundò, ut modus eo utendi sit infallibilis.

Hinc quantumvis fortè haeretici credant aliqua vera fidei mysteria praecise propter Dei testimonium, & consequenter propter medium omnino necessarium & infallibile, & quamvis firmissimo assensu ea credant; tamen eorum assensus non est verè & proprie certus; quia modo fallibili eo medio vtuntur. Nam cum ipsi negent in Ecclesia esse potestatem infallibiliter res fidei proponendi, aliasque veras ac infallibiles fidei notas, quibus necessariò nitiatur illud iudicium quod voluntatem credendi necessariò praecedit; & contra in eo iudicio sequantur notas fallibiles (quod vel inde patet, quia secundum easdem notas non solum vera, sed etiam falsa credenda iudicant;) ipsi consequenter vtuntur diuino testimonio modo planè fallibili; ex quo contingit eos hoc applicare rebus tam falsis, quàm veris.

Tertiò requiritur, ut hic modus assentiendi sit ipsi assentiendi infallibilis, ita scilicet ut ipse verè cognoscat suum modum cognoscendi esse infallibilem. Nam aliàs ille assensus solum erit materialiter certus, non autem formaliter, ita ut assentiens possit ratione ipsius dici certo cognoscere suum obiectum. v. c. si Deus mecum speciali

Habitus fidei non reddit meum assensum certum.

Ut meus assensus sit certus, non sufficit quòd sit necessariò verus.

Bañez

42

43

Assensus evidens est necessariò certus.

44 Definitio certitudinis formalis.

Ad ea quae requiruntur.

45

Cur nullus assensus fidei in haeticis sit certus.

46 ciali ratione supernaturali concurreret ad assensum fidei humanam, qua alicui homini fallibili crederem, etsi eo casu meus assensus ratione modi tendendi in obiectum, siue quia supernaturali ratione, & ex speciali Dei concursu tenderet in obiectum, esset necessario verus & infallibilis (quia, vt ostendi disput. 10. dub. 4. assensus supernaturalis nequit esse falsus, nec Deus potest ad assensum falsum speciali siue supernaturali ratione concurrere) si tamen ego, qui eum elicio, nescirem Deum ea ratione mecum concurrere, non essem proprie certior rem a me creditam esse veram, quam si actu merè naturali eam crederem: quia utroque casu simul cum ipso assensu æqualiter posset consistere formido de opposito.

47 Quartò, requiritur vt assensus sit firmus, siue vt assentiens per illum firmiter suo obiecto adhareat, ita scilicet vt aut nullo modo, aut non nisi difficulter valde possit ab eo assensu dimoueri. Potest autem hæc firmitas dupliciter contingere. Primò, ratione euidentia ipsius obiecti, siue vera, siue apparentis, qua intellectus necessitatur ad assensum; nec potest permanere illa euidentia, siue nisi ratio fortior in contrarium occurrat, ab eo dimoueri. Secundò, ratione affectus & imperij ipsius voluntatis fortiter & constanter applicantis intellectum vt veritatem illius assensus, & certitudinem ipsius obiecti formalis vehementer apprehendat, atque ita toto conatu in assensum feratur, prout fit in assensu fidei.

Dupliciter contingit assensum esse firmum.

48 Fides absolute certior scientia.

CONCLUSIO I. Assensus fidei theologica quo Catholici credunt mysteria fidei, est simpliciter & absolute certior quauis cognitione naturali. Est iam ferè communis Doctorum, & videtur aperte sententia D. Thom. 2. 2. q. 5. a. 8. sub finem corporis. vbi dicit, fidem esse simpliciter certiozem scientia, & solum incertiozem secundum quid: prout infra explicabo. Probatur ex definitione supra data, & conditionibus ad certitudinem requisitis, quæ omnes magis conueniunt assensui fidei, quam scientia: ergo illa est hac certior. quod de singulis ita probò.

Nam quod ad primam conditionem attinet, satis patet ex dictis disp. 10. dub. 4. omnino implicare assensum fidei esse falsum: adeò vt facilius contingeret que inuis assensum scientia naturalis fallere, quam assensum fidei esse falsum. nec enim vllum scientia obiectum extra ipsum Deum est tam necessario verum, quam a Deo reuelata vt sic, siue quatenus reuelata sint necessario vera.

Dices, Nihil potest magis necessario esse verum quam quod implicat esse falsum: atqui implicat conclusionem demonstrationis esse falsam: ergo a Deo reuelata non sunt magis necessario vera, quam sit illa conclusio. Respondeo Primò, negando minorem generatim sumptam: nam diuina potentia fieri potest vt terra sit media inter solem & lunam, & tamen ipsa non eclipsetur. item vt hæc eclipsetur, etsi terra non sit media inter eam & solem; atque ita duæ conclusiones demonstrationis erunt falsæ. Respondeo Secundò, inter ea quæ implicat vnum

Vna implicatio potest esse maior.

alio posse magis implicare: nam implicat lotum præcisè sex pedes, siue vlla sua extensione, & manentem eodem loco, pertingere ad rem distantem 20. pedibus, quamdiu hæc tantum distat; magis tamen implicat eum pertingere ad rem distantem mille pedibus: quare magis necessarium est eum non posse pertingere ad hæc, quam ad priorem. quia etsi per impossibile posset pertingere ad priorem, nondum tamen posset pertingere ad secundam. Et hac ratione quasi infinites magis implicat Deum mentiri, quam vllam nostram cognitionem naturalem fallere.

Quod ad secundam conditionem attinet, fides tam ex parte medij, quam modi eo vtendit infallibilior omni scientia. De medio patet, quia, vt ostendi disp. 10. dub. 1. tam impossibile est testimonium Dei esse falsum, quam Deum non esse Deum; quare nullum medium alicuius scientia naturalis est tam necessario verum, & connexum cum veritate consequentis, quam testimonium Dei; quo medio siue obiecto formali fides nititur. Similiter modus quo fides hoc medio vtitur, siue quo nititur, est omnino infallibilis: quia in iudicio quod assensum fidei præcedit, illis notis siue rationibus nititur, quas, non quidem secundum se sumptas, sed prout subiunt diuinæ prouidentia, magis implicat fallere quam implicet fallere vllam aliam cognitionem merè naturalem.

Quod patet Primò, quia cum Deus a nobis exigat vt ea, quæ nobis per Ecclesiam credenda præponit, firmissimè & omnino indubitanter credamus, adeò vt potius abnegemus omnem rationem naturalem, quatenus fidei videtur repugnare, quam a fide recedamus; ad ipsum omnino pertinet ea nobis eo modo proponere, qui sit certissimus & omnino infallibilis. Secundò, quia cum Deus nobis eas notas assignet, vt per eas cognoscamus quæ debeamus credere; si hæc vlla ratione fallerent, Deus inualiter loquendo nos falleret, ac testaretur falsum. quod omnino est impossibile. Tertio, quia ipse promisit se Ecclesie suæ perpetuò astiturum, ne hac in re erret; & daturum ei spiritum, qui doceat eam omnem veritatem. quæ falsa essent, si posset illa falli in discernendis & proponendis rebus fidei.

Dices, Fieri potest vt alicui proponatur res aliqua falsa tamquam a Deo reuelata, ita probabiliter vt prudenter iudicet a Deo esse reuelatam, & tamquam talem ctedat, vt dictum est supra disp. 10. nu. 76. ergo poterunt hæc notæ fidei fallere. Respondeo, nego consequi, quia, vt loco citato dixi, etsi alicui particulari possit aliqua res tamquam a Deo reuelata ita proponi, vt ipse ratione inuincibilis ignorantia prudenter possit, atque adeò teneatur credere a Deo esse reuelatam; tamen impossibile est eam ita proponi aut generatim toti Ecclesie; aut etiam speciatim alicui in particulari, vt verè sufficienter probetur a Deo esse reuelata, siue ita vt probetur verè ijs notis, quibus credibilitatem nostræ fidei solemus probare. Quare is cui dicto modo probatur res falsa a Deo esse reuelata, decipitur, non a veris notis fidei, sed a vanis

ratio-

Infinites magis implicat Deum mentiri, quam scientiam fallere.

49

Omnino implicat notas fidei fallere.

50

51

Nemo potest
veris fidei
notis in er-
rorem indu-
ci, sed solum
illis, quas sibi
perstruat
esse notas
fidei.

rationibus, quas putat esse sufficientes notas fidei. Nec refert quod ipse prudenter velit hic & nunc credere, quia hoc non oritur ex eo quod res illa verè à parte rei sit ei sufficienter propo-
52

ta, tamquam à Deo revelata; sed ratione simplicitatis ipsius & inuincibilis ignorantiae, quae efficit ut aliquis actus sit prudens, qui aliàs esset imprudens.
Ex parte tertiæ conditionis assensus fidei in Catholicis est omnino certus: quia euidenter cognoscimus ips, quæ Ecclesia nobis proponit credenda, conuenire eas notas, quæ sufficienter probent ea esse fide diuina credenda; atque ita hac etiam ex parte clarè cognoscimus nos modo infallibili res fidei credere. Similiter patet, quartam conditionem conuenire assensui fidei; quia Catholicus ita firmiter fidei adhæret, ut paratus sit potius omnem rationem naturalem abnegare, quam ab ea discedere. ut patet in mysterio Trinitatis & Eucharistiæ; ubi contra omnem naturalem experientiam, credimus accidentia esse sine subiecto.

53
Assensus incertus potest esse firmior certo.

Hinc patet Primò, maiorem firmitatem adhesionis per se non semper arguere maiorem certitudinem assensus; quia possumus opinionioni falsæ firmissimè adhærere. Item quamuis fieri possit ut hæreticus fortè firmitus credat vera fidei mysteria quam Catholicus, qui est parum constanti voluntate; tamen ob defectum secundæ conditionis illius assensus est semper incertior, quam sit assensus huius.

54
Assensus liber potest esse certior necessario.

Patet Secundò, assensum necessarium non semper esse certiore libero, quia quando inuincibiliter puto me res falsæ habere euidentem demonstrationem, necessariò ei assentior, & tamen assensus falso, & consequenter omnino incerto. Imò nec ille semper est firmior hoc; quia si potius inuincibiliter putarem me habere alicuius rei demonstrationem, necessariò ei assentire; si tamen postea mihi omnino siue verè, siue falsò videatur repugnare mysterijs fidei, ne hæc negem ab illò assensu recedam: quare firmitus adhæreo his quam illi.

55
Fieri potest ut assensus fidei naturalis, sit certior scientiæ.

Patet Tertio, si Deus alicui Catholico subtraheret habitum supernaturalem fidei, aut impediret ne influeret in ipsius assensum fidei, & ille ex habitu acquisito ob testimonium Dei assentiret alicui mysterio fidei, quod sciret ab Ecclesia Catholica credi, huius assensum etsi naturalem, fore tamen certiore quamuis alia cognitione naturali; quia versaretur circa obiectum magis necessariò verum, & per medium magis necessarium, ac modo omnino infallibili, directus nimirum infallibili auctoritate Ecclesiæ; & euidenter sciret se in hoc assensu ita dirigi, & consequenter se falli non posse; & potius esset paratus ab omni alia cognitione, quam à fide recedere; & consequenter illi obiecto credito firmitus adhæreret, quam vllis aliis naturaliter cognitis; atque ita omnes conditiones ad certitudinem requisitæ ei assensui perfectius conuenirent quam scientijs naturalibus.

56
Vlto beatifica certior fidei.

Patet Quarto, visionè beatificam esse certiore assensu fidei, quia ex parte obiecti tam formalis quam materialis, ac modo tendendi in obiectum, non minùs implicat eam esse falsam quam

implicet fidem esse falsam: & præterea est sine comparatione firmior assensu fidei; quia intellectus illustratus lumine gloriæ nulla omnino ratione ab ea cognitione siue assensu dimoueri potest.

57

Pro solutione argumentorum tandem Notà, etsi fieri nullo modo possit ut vera scientia aut cognitio aliàs verè euidenter sit falsa; (quia aliàs nec esset scientia, nec euidenter cognitio, sed error) si tamen spectemus præcisè modum quo intellectus per eiusmodi naturales cognitiones tendit in suum obiectum, absolutè fieri potest ut fallatur: atque ita fieri potest ut ea cognitio, quæ nobis videtur euidentissima & certissima scientia, sit à parte rei error. verbi causa, vnus verè videat Petrum, & alter videat phantasma, quod Petrum perfectissimè referat; uterque, quod attinet ad modum tendendi in obiectum, siue cognoscendi obiectum, habebit cognitionem æqualiter certam & euidentem; scilicet per visionem, aut etiam si lubet audiendo tam Petri quam phantasmatis locutionem; & tamen vnus cognitio erit falsa.

Modus quo scientia tendit in obiectum, non est omnino infallibilis.

Quando igitur dicimus nullam esse naturalem cognitionem aut demonstrationem tam certam ac euidentem, ut omnino implicet eam falli; non dicimus aliquem assensum aut modum cognoscendi posse simul esse verè euidentem cognitionem, aut veram demonstrationem, & tamen esse falsum (quia sic eadem res esset vera & falsa); sed solum dicimus nos nullius rei posse naturaliter habere cognitionem tam euidentem, ut ex modo cognoscendi præcisè implicet nos falli: siue, ut fieri nequeat ut modo cognoscendi, saltem quantum discernere possumus, omnino simili feratur in rem falsam: atque ita numquam sumus omnino certinullo modo fieri posse nos in eiusmodi cognitione falli.

58

Quod confirm. quia philosophi Gentiles, qui numquam de mysterio Trinitatis aliquid audiuerant, ex eo axioma, *Quæcumque sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se*; vi debantur sibi tam euidenter inferre, fieri non posse ut tres personæ essent realiter vnus idemque Deus nulla ratione à parte rei à deitate distinctæ, & tamen inter se realiter distinguerentur: quam ex eo quod Petrus & Paulus inter se realiter distinguantur, euidenter inferimus eos non identificari eidem numero humanitari; & illi tam faciliè quamuis aliam cognitionem negalset, quam illam illationem; & tamen nobis constat, illos fuisse deceptos. Ex quo meritò infero, nullum naturalem modum cognoscendi esse tam certum, ut omnino implicet eum fallere, & consequenter quiuis modus cognoscendi naturalis est incertior modo cognoscendi per fidem, quem implicat fallere.

59

Ad primum argumentum positum n. 35. nego antecedens; patet enim ex dictis, fidei cognitionem esse certiore.

60

Ad secundum, nego minorem: nam ex dictis n. 52. & 54. patet, eam esse falsam. adde, maiorem non esse vniuersaliter veram, ut patet ex dictis n. 53.

Ad tertium, distinguo antecedens: si enim loquamur de vera dubitatione, qua quis verè dica-

Motus dubitationis non semper arguunt incertitudinem.

dicatur de re aliqua dubitare; sic cōcessa maiore nego minorem: fides enim nullo modo potest consistere cum tali dubitatione, si autem intelligatur de inuoluntarijs quibusdam dubitationis motibus, sic nego maiorem: hi enim non semper arguunt minorem certitudinem assensus, sed solum minorem obiecti euentiam, aut plures rationes in apparentia euidentis in contrarium occurrere. Sicut ingentem aliquam ac ramosam & altam ventisque expositam arborem magis ab his agitari, quam virgultum aliquid humili loco, quod ventus vix pertingit, confutum, aut etiam si lubet illam tempestare euelli, dum hoc immotum manet; non arguit illam minus firmiter terræ adherere, aut facilius quam hoc moueri & eradicari posse, sed illam maiori vi oppugnari.

Ad quartum, nego maiorem. Ad probationem, Respondeo hanc solum probare eam disiunctiuam esse veriolem, vtraque parte absolute asserta, si spectetur secundum suam naturam; non autem si spectetur prout subest diuina reuelationi, qua ratione nequit esse certior: res enim à Deo reuelata qua talis, ita est in summo gradu necessariò vera ac infallibilis, vt infallibilior, magisque necessaria esse nequeat.

Res fidei sunt in summo gradu necessariò vera.

61
D. Thomas.

Respondeo eum solum velle assensum fidei ex parte subiecti sibi proprii, scilicet intellectus secundum se sumpti, non esse tam certum quam sit scientia; quia intellectus per se & sine imperio voluntatis ei non ita firmiter adheret. Deinde addit, fidem esse etiam secundum quid minus certam quoad nos, non quia per fidem minus firmiter, aut minus certo adhareamus obiecto quam per scientiam, sed tum quia est in nostra potestate discedere à fide, non autem ita est in nostra potestate discedere à scientia, atque ita secundum quid, siue secundum quamdam considerationem assensus fidei est minus firmus siue immobilis. tum etiam quia vitio atque inconstancia aliquorum accidit vt à fide de facto dimoneantur, atque ita minus ei adhareant quam scientia. Inde tamen non sequitur, fidei assensum non esse ex se, & generatim loquendo certiore scientiã etiam quo ad nos, siue ita vt verè per eum certius assentiamur rebus creditis; sed solum eum in quibusdam particularibus personis ac circumstantiis illarum vitio esse minus firmum, atque ita secundum quid minus certum.

Qua ratione fides dicatur minus certa ex parte subiecti.

D V B I V M V.

Vtrum actus fidei sit meritorius?

62
D. Thomas. **H**anc quaestionem tractat D. Thom. 2. 2. q. 2. art. 9. & responderet affirmatiuè; accipit autem actum fidei prout complectitur etiam actum voluntatis, quo assensus fidei immediate imperatur: quia, vt dixi supra, vterque actus ad virtutem fidei pertinet, & pro actu moraliter vno accipi solet, sicut actus internus & externus aliarum virtutum. Et siue moueatur difficultas de vtroque actu simul sumpto, siue de singulis per se sumptis; facile est eam definire

ex dictis partim disp. 8. dub. 4. vbi explicui quoniam sint necessaria vt actus aliquis sit meritorius: partim disp. 4. dub. 3. & disp. 13. dub. 4. 5. 6. vbi ostendi, actum fidei esse supernaturalem in substantia & intrinsecè honestum: totam tamen rationem libertatis, & consequenter bonitatis formalis, accipere ab actu voluntatis, quo assensus fidei imperatur. Quare paucis rem totam concludam.

63
CONCLUSIO I. Actus voluntatis quo assensus fidei supernaturalis imperatur, est formaliter meritorius de condigno vitæ æternæ, si fiat ab homine iusto. Est communis & certa; quia, vt patet ex locis iam citatis, est actus formaliter liber, honestus, supernaturalis, ac reliquas omnes condiciones ad meritum de condigno requisitas habet.

64
CONCLUSIO II. Assensus fidei supernaturalis secundum se sumptus non est formaliter meritorius: quia non est formaliter liber. Sicut tamen habet intrinsecam honestatem materialen siue obiectiuam, ita coniunctus actui interno est simpliciter meritorius, sicut alij actus externi virtutum iuncti actibus internis, sunt similiter boni & meritorij.

65
CONCLUSIO III. Actus fidei integrè sumptus, prout vtrumque actum complectitur, scilicet intellectus & voluntatis, elicitur ab homine peccatore, de cōgruo per modum dispositionis aut impetrationis est meritorius infusionis habitus fidei, si eliciens hunc nondum habeat; aut augmenti eiusdem, si eum priùs habuerit: atque etiam aliquarum gratiarum praeuenientium ad vltiorem conuersionem conducentium, cum enim hic actus sit simpliciter & formaliter honestus & supernaturalis, ideoque procedat ex gratia, quæ à Deo homini in eum fidem datur, vt homo se ad vltiorem in ordine ad salutem conuersionem & perfectionem disponat; nulla est ratio cur negemus peccatorem per eiusmodi actum ad supra dicta disponi, & congruere vt Deus propter illud det huic gratiam necessariã vt vltius conuerti possit: praesertim si fidem suam eò referat, vt hanc à Deo impetret, & consequenter hanc de congruo mereatur iuxta dicta disp. 8. dub. 1. vbi explicui quæ requiruntur ad meritum de congruo; & ostendi quomodo in peccatore reperitur, & contrarias rationes solui. vide etiam dicta disp. 6. dub. 4. vbi ostendi habitum fidei infundi peccatori, in eoque per actus fidei augeri ante habitum caritatis.

Quæ meretur fides peccatoris.

D V B I V M VI.

Qua ratione fides sit initium nostræ iustitiæ ac salutis?

66
Fidem esse nostræ salutis & iustitiæ initium aperte docet Tridentinum sess. 6. c. 8. & D. August. cum pluribus alijs locis, tum epist. 105. vbi ait: *Restat igitur vt ipsam fidem, vnde omnis iustitia sumit initium, &c.* Quare omnes concedunt hoc aliquo sensu esse verum; mouent tamen difficultatem Primò, an hoc intelligendum sit de fide actuali, an verò de habituali: Secundò, an fides ita debeat dici initium nostræ salutis, vt nulla